

Høyres Studenter Helseprogram

Kompetanse, valgfrihet og bærekraft i fremtidens
helsevesen

Kapittel 1: Førende prinsipper

Fremtidens helsevesen

Høyres Studenters verdigrunnlag er fundert i våre felles kristne verdier. Toleranse, respekt og omsorg for de svake ligger til grunn når vi former vårt samfunn. Vi ønsker et mangfold av aktører i helsetjenestene våre. Evnen vår til å hjelpe de av oss som trenger det, sier noe om hvem vi er, og hva slags samfunn vi ønsker å være.

Det norske helsevesenet er i verdensklasse, men vi har noen store utfordringer i vente. På sikt kommer vi til å mangle personell, og helsevesenet kommer sammen med resten av norsk arbeidsliv til å ha utfordringer med å opprettholde dagens bemanningsnivå. Det må derfor være attraktivt å jobbe i helsevesenet.

Norge har over lengre tid tjent godt på arbeidsinnvandring fra EØS-området i helsevesenet vårt. Resten av Europa har de samme befolkningsutfordringene som Norge, og vi kan ikke forvente å opprettholde det samme nivået med arbeidsinnvandring som tidligere. Ikke-vestlig innvandring medfører utgifter og et høyere konfliktnivå, og er dermed ikke en relevant løsning for personellmangelen i helsevesenet. I stedet må vi satse på å utdanne mer eget personell, og utnytte de vi har enda bedre.

For Høyres studenter er alltid enkeltmennesket i sentrum. Innbyggerne skal ha stor påvirkning på beslutningene om egen helse. Staten skal ikke bistå ved all motstand og ulykke, men stille opp når det er behov.

Etiske spørsmål bør alltid være en politisk beslutning, som gir beslutningene og praksisen legitimitet, og holder politikerne ansvarlig hvis det finnes praksis som befolkningen misliker.

Høyres studenter mener:

- At helsevesenet bør bestå av offentlige, private og ideelle aktører som sikrer tjenesteutvikling og høyere kvalitet i tjenestene gjennom sunn konkurranse.
- At staten skal sikre et godt nok helsetilbud for alle nordmenn gjennom alle faser av livet.
- Helsepersonell må sikres en god balanse mellom arbeid og fritid, og sikre at det en karriere i helsevesenet er kombinerbart med et fullverdig liv med familie utenom arbeidsplassen.
- Fleksibilitet burde være grunnregelen i arbeidslivet, også i helsevesenet.
- At personellmangelen i helsevesenet ikke kan løses med innvandring.
- At pasientens frihet og egenverd bør være i sentrum gjennom ulike behandlingsløp, og at deres privatliv i høyest mulig grad beskyttes.
- Det bør sikres klageordninger som er reelt tilgjengelige for alle brukere av tjenestetilbudet.
- At pårørende skal følges best mulig opp av helsevesenet.
- At den enkelte innbyggers valgfrihet må respekteres, samtidig som det sikres god og etterrettelig informasjon om eventuelle negative konsekvenser av personlige valg.

Samhold

Gjennom ulike faser av livet møter vi ulike utfordringer, da er det avgjørende å ha rammer rundt oss som hjelper oss gjennom. Dette kan være gjennom idrettslaget, studentforeningen eller noe helt annet. Staten skal ikke ha regi på sorg, og bør legge til rette for at det finnes gode samlingsarenaer utenfor statens regi. Den bør på samme tid sørge for at det finnes felles referanser i befolkningen, og en form for felles kultur. Et godt nasjonalt samhold er en del av den totale beredskapen vår, og en sentral del av helseberedskapen.

Høyres studenter mener:

- At det må legges til rette for et sterkt kulturfellesskap.
- Frivilligheten og andre ikke-statlige aktører skal ha gode vilkår.

Bærekraft og struktur

Som et konservativt parti følger vi ekstra med på helheten og bærekraften i helsevesenet. Helseutgiftene er økende i Norge, og i 2024 gikk 234 milliarder kroner til helsevesenet alene. Behovet for å effektivisere er stort. I Høyres Studenter setter vi kvalitet over geografi. Det vil si at kvaliteten på tjenestene er det som burde avgjøre hvor helseinstitusjoner legges, ikke utelukkende distriktpolitiske hensyn.

I utviklingen av fremtidens helsevesen skal vi lytte til interessegruppene til pasientene, arbeidstakerne og arbeidsgiverne. Det er samtidig avgjørende at vi holder blikket hevet, og sørger for en helhet i tjenestetilbudet som vi kan forsvare for både interessegruppene, men kanskje viktigst dagens og morgendagens skattebetalere.

Høyres Studenter mener:

- Det må sikres en bærekraftig balanse i utviklingen av helsetjenestene, der kostnader og inntekter alltid vektlegges mot hverandre.
- At det må sikres høy kvalitet i tjenestene over hele landet gjennom å ta faglige forankrede valg om den geografiske strukturen i helsevesenet.
- Det skal ligge en fungerende oppgavedeling mellom kommunene og staten til grunn for fremtidens helsevesen.

Kapittel 2: Struktur

Organisering

Det norske helsevesenet er under sterkt press, og nåtidens systemer, regler og rutiner er ikke bærekraftige i møte med eldrebølgen. Norge trenger en sterk styring mot produktivitetsvekst og bedre organisering, her blir helsesektoren intet unntak. I arbeidet med å oppnå en bærekraftig struktur, må vi akseptere at tilbudet i helsetjenesten må variere ut ifra hvor i landet man er bosatt.

Norge har en lang historie med samarbeid mellom private og offentlige tjenester, dette er et samarbeid Høyres studenter mener har tjent oss godt.

Samtidig er det også behov for revitalisering av strukturene, reglene og rutiner i helsevesenet. Norge trenger et helsevesen som klarer å bøte på de store utfordringene rundt flere pasienter, færre ansatte i helsevesenet, og lavere statlige inntekter i fremtiden.

Egenandeler har vist seg viktige i å sikre at pasienter møter opp til oppsatte timer, og dermed en god ressursbruk. Det bør derfor fremdeles være moderate egenandeler i det norske helsevesenet.

Høyre studenter vil:

- Likestille kommersielle og ideelle aktører i helse- og velferdssektoren.
- Innføre en bytterett for eldre som bor på sykehjem eller mottar hjemmehjelpstjenester.
- Ha fritt brukervalg og fritt behandlingsvalg.
- Utrede en "ettnivå"-modell i helsevesenet,
- Ha objektive kvalitetsindikatorer som indikerer den pleiefaglige kvaliteten i tjenestene i henhold til lov og forskrift på virksomhetsnivå.
- Opprettholde moderate egenandeler i helsevesenet, og fremdeles tilby frikort til pasienter med særlig behov.

Helseforetaksmodellen

Foretaksmodellen har av flere vært sterkt kritisert, men det finnes ikke et troverdig alternativ i dag. Foretaksmodellen har sørget for høyere effektivitet i helsetjenestene, og en langt bedre kostnadsstyring enn i tidligere systemer. På samme tid har deler av foretakene som ikke er avgjørende i produksjonen av helsetjenester vokst ut, og det er derfor behov for å gjennomgå aspekter ved modellen og sørge for at mest mulig av bevilgningene til helsetjenester faktisk går til dette, og ikke dyre administrasjoner i helseforetakene.

Høyres studenter vil:

- Organisere norsk spesialisthelsetjeneste etter foretaksmodellen, og sikre en god oppgave- og ansvarsfordeling mellom de ulike foretaksnivåene.
- I all hovedsak respektere foretakenes selvstendighet, men understreke politikeres tilgang til å politisk styre foretakene der særskilte samfunnsmessige behov kommer inn.
- Sikre tydeligere beslutningslinjer i sykehusene gjennom en betydelig slanking av ledelses- og administrasjonsnivåene.
- Gjennomgå finansieringen av foretakene for å sikre at samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer blir gjennomført uavhengig av det spesifikke foretakets driftsbudsjett.
- Gjennomgå ressursbruk og kostnader i helseforetakene med mål om kutte i administrasjon, og betydelig prioritere tjenesteproduksjonen og forenkle kommandolinjer og effektivisere prosesser.

Informasjon og teknologi

Mye av effektiviseringen av helsesektoren vil komme gjennom teknologiutvikling og informasjonsutveksling. Vi trenger systemer som kan behandle store mengder sensitive data for å effektivisere prosesser, og la medisinsk personell fokusere på sine pasienter.

I dag er det et problem at brukerne av helsevesenet ikke kan forsikre seg om at de ulike instansene har den nødvendige informasjonen. Dette bør løses med et felles nasjonalt journalsystem. Utviklingen av helseplattformen har vist hvilken utfordring utviklingen av et slikt system kan være. Det bør likevel tas sikte på et felles prosjekt med en tydeligere prosjektledelse og kostnadskontroll

som sørger for at et slikt system kommer på plass. Økt informasjonsdeling vil gi høyere velferd for pasientene.

Høyres studenter vil:

- Tilrettelegge for enklere implementering av mer helseteknologi i større deler av helsevesenet.
- Anvende kunstig intelligens for å tolke resultater og bistå med å diagnostisere pasienter.
- Tilgjengeliggjøre helseinformasjon hos avdøde familiemedlemmer og levende familie sin sykdomshistorikk der sykdommen er av en alvorlig karakter og er genetisk arvelig.
- Utvikle en helhetlig helsedatabase og et felles journalsystem i Norge, der helsepersonell i ulike instanser har tilgang til nødvendig informasjon om pasientene.
- Fortsette arbeidet med å tilgjengeliggjøre egen pasientjournal digitalt, og sørge for at en kan finne mer av egne helseopplysninger.
- Sørge for at det gjennomføres bruker- og/eller pårørendeundersøkelser på sykehjem og hjemmebaserte tjenester for å måle kvalitet og tilfredshet, og ha full åpenhet om resultatene.
- Tillate legitime aktører å benytte anonymiserte helsedata for opplæring av KI-systemer, samtidig som personvernet blir forsvarlig ivarettatt.

Arbeid i helsesektoren

Det bør åpnes for nye løsninger i helsevesenet, blant annet når det kommer til arbeidstider. Dette kan bidra til ressursbesparelser der det blir innført. Det har for eksempel vært prøvd prosjekter der lengre vakter har blitt gjennomført, som har hatt en rekke positive effekter.

Det er en utfordring i dagens helsevesen at fagforeningsrepresentanter må godkjenne utvalgte turnusplaner der det finnes avvik fra arbeidsmiljøloven, der de i praksis gis en veto rett. Ledere i helsesektoren får da minimalt med handlingsrom til å effektivisere eller forbedre avdelingene sine, og må i verste utfall opprette brøkestillinger for å få kabalen til å gå opp. Arbeidstidsutvalget, som la fram sin rapport i januar 2016, dokumenterte og bekreftet at dagens arbeidstidsbestemmelser gjør det krevende å drifte samfunnsviktige velferdstjenester.

Det er i hovedsak partene i arbeidslivet som har ansvaret for en velfungerende organisering i helsevesenet, og Høyres Studenter forventer hensynfulle og ansvarlige parter. Dermed er det kun når det forekommer særlig alvorlige strukturelle utfordringer at det bør intervenseres fra politisk hold.

Bruken av innleid arbeidskraft ved norske helseforetak og kommuner er i dag svært høy, som igjen fører til store kostnader, dette bør holdes på et minimum.

Høyre studenter vil:

- Utrede endringer i arbeidsmiljøloven for å sikre en mer bærekraftig drift og redusere antallet brøkestillinger i helseforetakene. Dette kan blant annet være på arbeidstidsberegning og behovet for godkjennelse fra fagforeningsrepresentanter der det er avvik fra arbeidsmiljøloven.
- Tilrettelegge for mer fleksible og alternative turnusordninger, ved eksempelvis 12-timers vakter, og gi helsepersonell som ønsker å jobbe mer intensivt over en begrenset periode muligheten til å gjøre dette.

- Jobbe med partene i arbeidslivet for å fjerne begrensende hinder for effektive turnusplaner, som sykepleiernes krav om å kun jobbe hver tredje helg.
- Utrede en allmenn plikttjeneste gjennom vernepliktssystemet for å sikre tilstrekkelig helsepersonell.

Helseindustri

For at Norge skal ha et robust og kapabelt helsevesen, er Norge nødt til å utvikle en sterk helseindustri. Legemiddelindustrien eksporterer allerede i dag for over 15 milliarder kroner, og sysselsetter rundt 3000 arbeidstakere. Dette er en stor eksportmulighet, og vi må derfor forske, utvikle og produsere medikamenter, utstyr og medisiner både for bruk i Norge og for eventuell eksport til utlandet. Dette er en næring hvor fremtidens arbeidsplasser kan skapes, og som er med på å sikre nødvendig kunnskap.

Norge leverer gode tjenester av høy kvalitet, og sammen med unike naturområder finnes det muligheter for å utvikle et privat helsetilbud tilpasset utlendinger som ønsker ulike former for rehabilitering, etter modell fra denne typen virksomheter blant annet i Sveits. Dette kan være med på å sikre arbeidsplasser, og en ny næring for Norge.

Høyre studenter vil:

- Gjøre det mer attraktivt for norske og internasjonale helsebedrifter å skape arbeidsplasser, samt utvikle og produsere helsetjenester, helseteknologi, legemidler og medisinsk teknisk utstyr i Norge.
- At Norge skal bli en ledende produsent, utvikler og eksportør av helseteknologi.
- Utvikle bedre tjenester og skape nye arbeidsplasser gjennom økt satsing på helsenæring, helseteknologi og helseindustri.
- Forenkle søknadsprosessen for legemidler, kliniske studier og helseteknologi og jobbe for å redusere behandlingstiden for godkjenning av nye medisiner.
- Sørge for at det kan opprettes pilotprosjekter med samarbeid mellom forskningsmiljøer og legemiddelindustrien.
- Tillate tidsbestemte patenter på nye medisiner for å fremme utvikling.
- Fortsatt bruke Nye metoder for å velge hvilke medisiner som skal kjøpes inn av det norske helsevesenet.

Kapittel 3: Helsetilbudet

Fastlegeordningen

I dag er det store utfordringer i fastlegeordningen. Det mangler fastleger i mange norske kommuner, og behovet kommer til å bli større. Derfor er det avgjørende å fordele de ressursene man har godt, og sørge for en god rekruttering. For å avlaste fastlegene bør apoteker kunne utføre deler av tjenestene fastlegene tilbyr.

Tilrettelegging av fastlegeordningen for studenter og elever som studerer og har bosted et annet sted enn på deres folkeregistrerte adresse på en måte som gjør at de, også når de er på studiestedene, har god tilgang til primærhelsetjenesten.

Høyres Studenter vil:

- Legge ned fastlegeordningen, slik den er i dag, og opprette en alternativ modell, basert på mer fleksibilitet og digitalisering.
- Rekruttere nyutdannede leger til primærhelsetjenesten ved å styrke ordningen for allmennleger i spesialisering.
- Akseptere kommersielle aktører i fastlegeordningen.
- Sikre tilstrekkelig med ALIS-stillinger for å dekke behovet for allmennleger.
- Progressivt øke antall studieplasser på medisinstudier og øke andelen praksistid ved fastlegekontorer for å dekke behovet.
- For å avlaste fastlegene, overføre utvalgte arbeidsoppgaver som vaksineringsoppdrag fra fastlegene til apotekene.
- Sikre at studenter og elever har tilgang til adekvate legetjenester.
- At psykisk helsehjelp, kiropraktor og ernæringsfysiolog mm. også skal inngå i fastlegeordningen for å avlaste leger

Spesialisthelsetjenesten

I dag fungerer spesialisthelsetjenesten ofte godt, men det er fremdeles en utfordring at det oppstår køer på noen behandlingstilbud. Det kan komme av naturlige svingninger i behovet for helsetjenester i befolkningen. Det offentlige helsetilbudet blir mer effektivt av et godt samarbeid med private aktører, der private kan dekke inn behovet ved et ekstra stort behov, for eksempel ved behov for røntgenbilder.

Flere konkrete tiltak har vist seg å ha effekt for å minske køene, som pakkeforløpet for kreft. Dette er en idé som bør videreutvikles, og gjennomføres på flere felt. Dette er med på å sikre et godt helsetilbud til blant annet kreftpasienter, som er en forsvinnende stor gruppe pasienter.

I spesialisthelsetjenestene i dag er det et behov for å gå gjennom hvem som gjør hvilke oppgaver, for å sikre en best mulig bruk av den kompetansen ulike utdanningsgrupper besitter. Derfor bør vi være åpne for å omfordele oppgaver, og ikke la dette arbeidet bli hindret av sementerte oppfatninger av hvilke oppgaver som bør gjøres av hvem. I andre sammenlignbare land er bruken av helsefagarbeidere større, noe som bidrar til å frigjøre annet personell til oppgaver de må bidra til. Dette kan være en avgjørende del av å skaffe nok helsepersonell for fremtiden.

Høyres Studenter vil:

- Sikre en høy kvalitet i spesialisthelsetjenesten med åpning for en viss ytterligere spesialisering på utvalgte sentralsykehus, der behandlingen holder en særskilt høy standard.
- Sikre at samfunnsøkonomiske perspektiver blir vektlagt i utviklingen av nye tjenester.
- La tilgangen på kompetent personell være avgjørende i opprettholdelsen, og opprettelsen av helsetilbud.
- Sikre flere avtaler med private helseforetak for å optimere arbeidsdelingen mellom de offentlige sykehusene og private tilbydere av helsetjenester.
- Sørge for en bedre oppgavedeling mellom de ulike yrkesgruppene i spesialisthelsetjenesten, der blant annet helsefagarbeidere, portører og teknikere tar på seg flere oppgaver.
- Sørge for gode behandlings- og oppfølgingsforløp for pasienter med kreftdiagnoser.

- Opprette pakkeforløp for flere sykdomskategorier.

Tannhelse

Hovedtyngden av tannhelsetjenesten er i dag privat, og private tannleger tilbyr en essensiell del av tannhelsetilbudet. Tannhelsen er en av de delene av helsen vår vi kan påvirke mest. Egne valg av rutiner og hvilket kosthold vi har påvirker tennene våre direkte. Derfor er det rimelig at man kan forvente at en større andel av regningen tilfaller brukerne selv. Det offentlige tannhelsetilbudet skal være et komplementerende tilbud til grupper med særlige behov.

Høyres studenter vil:

- Flytte ansvaret for det offentlige tannhelsetilbudet fra fylkeskommunen til kommunen.
- Ha en tannlegetjeneste som i hovedsak er privat og egenfinansiert.
- Innføring av fritt behandlingsvalg for pasienter som får tannlege dekket av det offentlige
- Sikre gode støtteordninger for tannhelse til særlige utsatte grupper
- Opprettholde ordningen med gratis tannlege inntil fylte 18 år og redusert pris frem til fylte 25 år.

Det kommunale helsetilbudet

Det kommunale helsetilbudet, ofte omtalt som primærhelsetjenesten, er den delen av helsevesenet vi oftest er i kontakt med. Kommunen tilbyr oppfølging etter behandling i spesialisthelsetjenesten, helsestasjoner, rehabilitering, legevakt og mange andre avgjørende helsetjenester. Kommunen har historisk vært en viktig bidragsyter til utvikling av velferdstjenester. Det er avgjørende at vi sikrer robuste kommuner med en høy kvalitet på tjenestene. En rekke kommuner er i dag for små til å kunne tilby et godt nok helsetilbud, og ender i interkommunale samarbeid som ikke er underlagt en god nok demokratisk kontroll. Det er avgjørende at vi får større kommuner, og sørger for enheter som kan tilby et godt nok helsetilbud.

Høyres studenter vil:

- Jobbe for en bærekraftig kommunestruktur, med betydelig færre kommuner enn i dag for å sikre et godt helsetilbud. Kommuner bør kunne slås sammen mot sin vilje der dette er et særlig stort behov.
- Sikre en tilstrekkelig finansiering av kommunenes økonomi, slik at pålagte oppgaver og tildelte midler samsvarer.
- Sørge for et godt døgnkontinuerlig legetilbud i kommunene, der legene som påtar seg og pålegges ekstra arbeid blir rettmessig kompensert for dette.
- I kommunens regi sikre forsterkede legevakter der avstandene til et akuttmottak er særlig lange.
- Sikre en god informasjonsoverføring mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen.
- Sikre en tilstrekkelig finansiering av statlige pålagte rehabiliteringsoppgaver.
- Arbeide for naturlige møtesteder for ulike utsatte grupper der de kan komme i kontakt med relevant helsepersonell.
- Sikre at veteraner, og andre skadet i tjeneste for Norge, med langsiktige behov for helsehjelp og oppfølging sikres dette.
- Sikre god tilgang til kommunale helsetjenester, som helsestasjoner, både for ungdom og eldre.

- Klassifisere skadelegevakt etter modell fra Oslos nye legevakt som legevakt med finansiering fra Helfo.

Eldreomsorg

I takt med eldrebølgen må helsevesenets kapasitet og kompetanse på nettopp denne gruppen økes. Dette kan føre til at noe personell som ellers ville vært i spesialisthelsetjenesten må jobbe i kommunen, noe som bør tas høyde for i planleggingen i spesialisthelsetjenesten.

Eldre er en stor ressurs for samfunnet, og det er derfor viktig å tilrettelegge for at de eldre som har mulighet kan bidra i samfunnet, blant annet gjennom å stå lengre i jobb. Her må det sees gjennom helhetlige endringer for å sørge for at eldre arbeidstakere blir bedre ivaretatt og får tilgang til tilpassede boliger.

Antallet personer med demens i Norge er betydelig høyere enn tidligere estimert og nesten halvparten av alle over 90 år har en demensdiagnose. Dette krever at Norge i fremtiden har en omsorgstjeneste med kompetanse og kapasitet til å håndtere denne progressivt voksende pasientgruppen. Derfor må forskningen og utredningskapasiteten styrkes, så pasienten møtes på en verdig og faglig forankret måte.

Høyres studenter vil:

- At nye sykehjem som hovedregel skal konkurranseutsettes til det er sikret en god balanse mellom offentlige, private og ideelle aktører.
- Øke kapasiteten for midlertidig opphold i omsorgshjem for eldre.
- Oppskalere antall plasser ved sykehjem og i omsorgsboliger inntil det er sikret en god nok kapasitet og køene er betydelig redusert.
- Tilrettelegge for tilpasning for omsorg i egen bolig gjennom økt implementering av velferdsteknologi.
- Utrede muligheten og behovet for opprettelse av et nasjonalt kompetansesenter for demens.
- Sikre en god kapasitet og kompetanse på utredning av personer med tidlige tegn på demens.
- Støtte og avlaste pårørende gjennom fleksible avlastningstilbud, pårørendeskoler og samtaletilbud.
- Sikre relevante dagsenter for eldre, og at aktører som ønsker skal få servere alkohol ved sine institusjoner.
- Oppmuntre kommunene til å utforske alternative eldretilbud som demenslandsbyer.
- Det må legges til rette for dagsenter som gjør at eldre som fortsatt kan bo hjemme, men som trenger å aktiviseres, har et samlingssted.
- Oppfordre til økt bruk av unge deltids eller sesongansatte på sykehjem i kommunene
- Tilrettelegge for at kremasjon blir billigere enn ordinær kistegravlegging.

Kapittel 4: Folkehelse

Helsevaner

I et helsevesen med store fremtidige utfordringer, blir folkehelsen en enda viktigere første barriere for å redusere behovet for helsetjenester. Staten bør gjøre det lettere for befolkningen å velge sunnere matalternativer.

Paracet er blant de reseptfrie legemidlene som er blitt forbruksvare hos nordmenn. Den ukritiske bruken er uklok, og i verste fall skadelig. Det store konsumet gjør virkestoffene mindre effektive over tid. Vi burde ha større bevissthet rundt når vi bruker Paracet og lignende medikamenter.

Høyres Studenter vil:

- Ikke inkludere andre faktorer, som klima, i kostholdsrådene.
- Oppmuntre relevante aktører til å gjøre sunn mat enklere tilgjengelig i bykjerner.
- At farene ved ulike lett tilgjengelige reseptfrie medikamenter tydeliggjøres på pakningen.
- Gjøre det lettere for folk å bygge helsevennlige vaner ved å øke avgiftene på sukkerholdige og ultraproseserte matvarer, og redusere avgiften på sunne, naturlige matvarer.

Alkohol og tobakk

Tobakk er en stor kostnad for samfunnet, og bruken bør derfor begrenses. Tobakksprodukter som røykes medfører den desidert største kostnaden, og vi bør derfor jobbe mot et røykfritt samfunn. Nordmenn røyker i dag historisk lite. Lavest er bruken blant de aller yngste i samfunnet. I dag rapporterer FHI bare at ca. 7% av befolkningen røyker daglig. Høyres studenter ønsker et liberalt samfunn der staten ikke har innvirkning på innbyggere mer enn nødvendig. Med en så lav andel røykere er Høyres Studenters mening at man skal fokusere på å hjelpe tunge røykere som ønsker å slutte i større grad.

Alkohol er en del av den norske kulturen, og det bør sikres en tilgang til både norske og utenlandske alkoholprodukter av høy kvalitet. Vinmonopolet er en institusjon befolkningen i stor grad hegner om, det gjør også Høyres studenter. Likevel bør det være rom for en større valgfrihet i dagligvarebutikkene. Restriktive åpningstider kan være et hinder i befolkningens hverdag, og ha andre negative effekter, og disse bør derfor utvides.

For Høyres studenter er det helt naturlig at folk ønsker å nyte en enhet ute blant venner en sommerdag, og at dette ikke er problematisk for alkoholbruken generelt. Alkoholservering kan være en viktig inntektskilde ved idrettsarrangementer og gjøre de mer attraktive, og det burde bli enklere tilgang til dette.

Høyres Studenter vil:

- Styrke helsetilbudet for tunge røykere som ønsker å slutte, ved å innføre et nasjonalt røykesluttprogram eller modell fra Viken.
- Ha en generasjonsutfasing av tobakksprodukter som inhaleres, etter modell fra New Zealand.
- Opprettholde Vinmonopolet, men tillate å selge alkohol opp til 6,0% alkohol i dagligvarebutikker.
- Tillate konsum av alkohol i parker, og andre offentlige steder der dette ikke er til betydelig sjenanse.
- Utvide salgstidspunkter for alkohol i dagligvarebutikker og på Vinmonopolet.
- Utvide mulige utsalgssteder for alkohol, som kiosker og idrettsarrangementer.
- Tillate salg av tobakksfrie nikotinprodukter, slik som tobakkfri snus.
- Redusere alkoholavgiften på alkohol som selges ved steder med skjenkebevilling.
- Heve grensen for alkoholholdig drikke i gruppe 1 til 7 prosent.

Idrett og fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet har en enorm positiv innvirkning på livene våre. Det kan forebygge flere sykdommer, og generelt øke vår livskvalitet. Derfor er det avgjørende at vi allerede fra ung alder får muligheten til å delta i idrett, eller holde oss aktive på andre måter. Havner man utenfor fra ung alder, er det vanskeligere å få innarbeidet gode rutiner for fysisk aktivitet senere i livet. Derfor er det også avgjørende at elevene i skolen får en god introduksjon til ulike former for fysisk trening, og gleden dette kan gi.

Det bør være insentiver som gir en ekstra motivasjon til både voksne og barn som holder seg aktive. Det første steget her er å holde et medlemskap i en idrettsforening. Gitt de store fordelene ved å holde medlemskap i en fagforening, som representasjon i forhandlinger, billigere forsikringer og juridisk hjelp ved behov, virker fagforeningsfradraget i dag noe overflødig. Det virker derimot viktigere å prioritere opp de som holder medlemskap i idrettslag.

Høyres studenter vil:

- Erstatte fagforeningsfradraget med fradrag for medlemskap i en idrettsforening.
- At trening og fysisk aktivitet gjennomgående skal være et satsingsområde og tilrettelegges for.
- Øke bruken av trening på grønn resept.
- Tilrettelegge for at flere kan delta i breddeidrett.
- Innføre et strengere krav om at personer som er sykkelig-overvektige, og får sosiale ytelser dekket av staten, må gjennomføre et tilrettelagt aktivitets- og kostholdsprogram.

Kapittel 5: Utdanning av helsepersonell

Medisin og andre lengre studieløp

Norge vil trenge helsepersonell som er godt rustet til å møte fremtidens utfordringer. Dette krever sterke fagmiljøer i universitets- og høyskolesektoren.

I dag er Norge avhengig av å utdanne 45% av det totale behovet for leger i utlandet. Dette gjør at vi har behov for en velfungerende og forutsigbar akkreditering av helsepersonell utdannet i utlandet. Det burde sikres at flest mulig av norsk helsepersonell utdannes i Norge, da studiene blir enda mer tilpasset, spisset og relevant. Samtidig må internasjonal kompetanse anerkjennes, og der kvaliteten er god nok kan den likestilles med kompetanse tilegnet ved norske utdanningsinstitusjoner.

Høyres studenter vil:

- Gradvis oppskalere antall studieplasser ved medisnutdanningene i Norge, og sikre at flest mulig norske leger utdannes i Norge.
- Forhåndsgodkjenne standardiserte profesjonsutdannelse ved utenlandske utdanningsinstitusjoner, og sikre at disse institusjonene møter strenge krav til kvalitet.
- Gradvis øke antallet LIS1-plasser til behovet er nådd og sikre en sømløs overgang fra grunnutdanning til spesialistutdanningen.
- Godkjenne kompetansemål oppnådd under utenlandsk turnustjeneste som hele eller deler av LIS1.

- Opprette rettsmedisin som en medisinsk spesialistutdanning.

Sykepleiere og andre kortere studieløp

Skal vi sikre nok helsepersonell i fremtiden, er vi helt avhengige av gode utdanningsinstitusjoner som tilbyr nok studieplasser innen de utdanninger vi har behov for. Det er samtidig viktig at vi får inn riktige mennesker til studiene, og helhetlige endringer i opptakssystemet bør vektlegge at man får frem riktige kvaliteter hos riktige kandidater.

Anstendig utdanning og videreutdanning av helsefagarbeidere og sykepleiere er essensielt for å kunne ivareta pasientenes behov. Ivaretagelse av studentene og de ferdigutdannede er viktig for å sørge for at kompetansen beholdes i helsesektoren. Kompetansesikring gjennom flere nasjonale og standardiserte eksamener og opprettholdelse av karakterkrav fra videregående utdanning i helsesektoren øker pasientsikkerheten og bidrar til gode fagmiljøer. Tilrettelegging av praksisplasser nær studiestedene og ivaretagelse av gode kompensasjonsordninger tilknyttet utdanningsforløpene er grunnleggende for å sikre gode vilkår under utdannelsen.

Høyres studenter vil:

- Opprettholde karakterkravet på 3 i norsk og matematikk for sykepleierstudiet.
- Innføre nasjonale standardiserte prøver i medikamentregning og sykdomslære, slik at alle sykepleiere har samme kompetansenivå ved bestått eksamen. Ved eksamen i medikamentregning skal det kreves 100% rett for å bestå.
- Gi sykepleiere med fjernpraksis mulighet til å ta ut et forskuddsbetalt ekstra lån på opp til 20 000 kr fra Lånekassen for å dekke kostnader i praksisperioder.
- Utdanne tilstrekkelig med spesialsykepleiere.
- Sikre tilstrekkelig antall relevante praksisplasser for sykepleierutdanningen, og understreke det offentliges ekstra ansvar for å sikre dette.
- Tilrettelegge for at det er mulig å gjennomføre praksis i ferier der dette er hensiktsmessig for studenter, studieinstitusjoner og helseinstitusjoner.
- Danne et intensivløp for allerede utdannet helsepersonell fra andre land, som inkluderer både språkundervisning, og krav til språkforståelse.
- Gi flere ufaglærte i helsesektoren muligheten til å ta fagbrev eller relevant videreutdanning på universitets- og høgskolenivå.
- I større grad benytte simuleringstrening av akutsituasjoner for helsepersonell.

Kapittel 6: Psykisk helse

Forebygging

Det er viktig å anerkjenne at det å ha det vanskelig er en normal del av livet, og at ikke alle som opplever vanskeligheter nødvendigvis er psykisk syke. Mange av dem som sliter i dag trenger ikke primært psykologisk behandling, de trenger lavterskeltilbud og fellesskap hvor de kan føle seg inkludert. Samtidig er det viktig at vi plukker opp de som er i ferd med å utvikle psykisk sykdom. Tidlig hjelp og forebygging vil kunne hjelpe de som har utfordringer innenfor et normalitetsbegrep, og de som står i fare for å utvikle mer alvorlig sykdom. Avverger vi alvorlig sykdom vil dette kunne spare samfunnet for store summer. Vi burde investere i aktiviteter og tiltak som er rettet mot de som trenger det, i ulike aldre og livssituasjoner. Dette kan bidra til å skape et samfunn der flere

opplever trivsel og tilhørighet, og dermed redusere belastningen på helsesektoren og samfunnet som helhet.

Høyres Studenter søker å ha en balansert tilnærming, slik at vi ikke overmediserer eller sykeliggjør en hel generasjon.

Høyre Studenter vil:

- At barn og unge alltid skal ha et tilbud om fritidsaktiviteter, blant annet gjennom et aktivitetskort.
- Sikre gode lavterskeltilbud i regi av offentlige, ideelle og private aktører for unge og eldre, der veien til en støttende samtale og formell helsehjelp er kort.
- Styrke forskning på, og sikre en faglig forankret innføring av, tiltak for forebygging av psykisk sykdom.
- Jobbe for å forebygge og tidlig fange opp psykisk sykdom, og sette inn avhjelpende tiltak også utenfor helsetjenestenes regi.
- Gjennomgå kriteriene for diagnostisering og alvorlighetsgraden av ulike psykiske lidelser, og hvilke rettigheter og eventuell helsehjelp disse diagnosene burde følges opp av.

De som sliter skal få hjelp

Dessverre opplever mange i dagens system at de faller mellom to stoler. Vi må derfor sørge for at de som har behov for helsetjenester får dette. Vi har flere mål, men blant våre viktigste mål er arbeidet mot å nå nullvisjonen for selvmord, og dette krever et effektivt og velfungerende psykisk helsetilbud.

Mangelen på kapasitet og kompetanse i førstelinjen eller andre relevante helsetilbud resulterer for ofte i at pasienter blir kasteballer i systemet. Dette kan i ytterste konsekvens føre til alvorlig forverring av psykiske plager, og et større tap for samfunnet. Det er derfor viktig å styrke førstelinjetjenesten og spesialisthelsetjenesten med tilstrekkelige ressurser og kompetanse, slik at mennesker med psykiske utfordringer får den hjelpen de trenger så tidlig som mulig. Målet må være at pasienter skrives ut på grunn av bedring, ikke på grunn av mangel på behandlingsplasser. Dette er essensielt for å oppnå en tryggere og mer bærekraftig psykisk helseomsorg. I tillegg må det sikres en tilstrekkelig mengde døgnplasser, slik at de som har behov for lengre opphold får dette.

Høyre studenter vil:

- At kommunene skal styrke sitt lavterskeltilbud, og at de oppfordres til å samarbeide mer med relevante aktører, som for eksempel Blå Kors, Mental Helse Ungdom og fritidsklubber
- Sikre en god nok kompetanse og kapasitet i førstelinjen for psykisk helse, og etterstrebe en høy kvalitet i tjenestetilbudet på tvers av kommunegrensene.
- Sørge for dekkende rammefinansiering av kommunenes psykiske helsetilbud.
- Sikre et godt samarbeid og finansiering av hjelpetelefoner, som Hjelpetelefonen for selvmordstanker.
- Sikre et godt og kompetent behandlingstilbud for psykisk syke i spesialisthelsetjenesten.
- Sørge for at det finnes nok døgnplasser og sengeposter for pasienter med behov for dette.
- Sikre større variasjon i behandlingsmetodene i psykiatrien, med fokus på varierte intensivtilbud tilpasset den individuelle pasient.

- Sikre kompetanse på utfordringer som rammer veteraner i det kommunale og statlige helsetilbudet.

Samtykke og tvang

Vi har i offentligheten sett noen alvorlige hendelser der ubehandlet psykisk sykdom har ført til farlige situasjoner med fatale følger. Det faktum at politiet tar på seg stadig flere psykiatrioppdrag viser at en gruppe med alvorlig sykdom går ubehandlet, og i verste fall kan utgjøre en trussel mot seg selv og andre. Dette tilsier at det bør skje en justering av tvangsadgangen og forståelsen av samtykkekompetanse, både for pasientenes og samfunnets del.

Det er nødvendig med økt kunnskap om når tvang kan anvendes og hvilke konsekvenser dette kan medføre. Målet bør være å begrense bruken av tvang til tilfeller der det er nødvendig, og håndtere pasientene på en så respektfull, skånsom og human måte som mulig i en tvangssituasjon.

Høyre studenter vil:

- Sikre en fornuftig balanse mellom pasientvern og tvang i helsevesenet, der adgangen til tvang blir betydelig utvidet ved fare for ansatte, omgivelsene og pasienten selv.
- Senke terskelen for bruk av tvangsinnleggelse, hvor formålet både er å beskytte pasienten mot seg selv, samt å verne om den allmenne trygghetsfølelsen.
- Ha gode rapporteringsordninger og sikre god informasjon om bruk av tvang i helsevesenet for å ivareta pasientens verdighet og rettsvern.
- Vurdere en minstetid ved døgninstitusjoner for personer som er dømt til tvungent psykisk helsevern.

Kapittel 7: Kvinnehelse

Likestilling av helsevesenet

Vi ser at kvinner i større grad enn menn er sykemeldte, jobber deltid og blir uføre, ofte grunnet helseplager som rammer ulikt ut ifra kjønn. Dette omfatter sykdommer som spesifikt rammer kvinner, som endometriose og PCOS, men også tilstander som benskjørhet og Alzheimer som rammer kvinner og menn på ulike måter. Kvinnehelse har ikke blitt prioritert høyt nok over lengre tid, til tross for forskning som tydelig viser viktigheten av å inkludere et kjønnsperspektiv i helsevesenet. Samtidig har flere allmennleger uttrykt behov for mer kunnskap om kjønnsspesifikke sykdommer.

Et tiltak som kan sikre at dette blir prioritert fremover er en nasjonal komité for kvinnehelse og helse i et kjønnsperspektiv. Denne komiteen vil ha ansvar for å gi en økt forståelse for kjønnets betydning på helsen, og bidra til å løfte frem problemstillinger knyttet til kjønn og helse, og sørge for at disse blir prioritert og diskutert aktivt.

En økt innsats og et økt fokus på kvinnehelse vil ikke bare bidra til et bedre helsetilbud for kvinner, men kan også bidra til en mer inkluderende og effektiv helseomsorg for alle.

Høyre studenter vil:

- At kjønnsperspektivet og representasjon av kjønn har fokus i ny klinisk forskning for å sikre kunnskap om ulik påvirkning av sykdommer mellom menn og kvinner.
- At det skal forskes mer på kvinnehelse og sykdommer som rammer kvinner spesifikt.
- Sikre kompetanse blant helsepersonell om kvinners helse, og sykdommer som oftest rammer kvinner.
- Etablere en nasjonal komité for kvinnehelse.
- Sørge for en god behandling av sykdommer som rammer kvinner annerledes enn menn, eksempelvis benskjørhet og lipødem.
- Etablere et nasjonalt kompetansesenter for kroniske smerter.
- Sikre kompetanse blant helsepersonell som kan bidra til en tidligere diagnostisering av komplekse sykdommer som rammer kvinner spesifikt, eksempelvis endometriose, PCOS og andre fertilitetssykdommer.

- Etablere en større satsning på forebyggende tiltak og forskning på hvordan HPV-smitte påvirker menn og fører til diverse kreftformer.

Seksuell helse

Det må sikres god informasjon og et godt tilbud av trygge og effektive prevensjonsmidler, som i liten grad utgjør en helserisiko for kvinner. Dette tilbudet er ikke godt nok i dag. Det er viktig å legge til rette for at kvinner har valgfrihet mellom ulike prevensjonsmetoder, som bør være lett tilgjengelig.

Vi ser en økning i rapporterte tilfeller av voldtekt og vold i nære relasjoner. Det er nødvendig med et løft innen undervisningen, og sikre tidlig opplæring om grensesetting for barn, som bør starte allerede i barnehagen. For de som har blitt rammet av vold eller voldtekt, må det være synlige og kvalitetsorienterte tilbud tilgjengelig for å hjelpe dem som er berørt. Denne helhetlige tilnærmingen er avgjørende for å sikre kvinners rettigheter og sikkerhet, samt for å fremme et samfunn der alle har tilgang til nødvendig informasjon og støtte for å ta viktige beslutninger om sin egen helse og livssituasjon.

Kjønnslemlestelse, av noen omtalt som omskjæring av kvinner, har store konsekvenser og er svært ødeleggende. Det er viktig at kvinner som er utsatt for dette får et godt tilbud, samtidig som vi arbeider for at flere ikke blir rammet, og at vi aktivt jobber mot denne skadelige kulturen.

Høyre studenter vil:

- Jobbe for en større valgfrihet innenfor prevensjon for både menn og kvinner.
- Åpne for at helsesykepleiere og jordmødre med relevant utdanning kan skrive ut alle typer prevensjon også til kvinner mellom 12 og 16 år.
- Samarbeide med rådgivningstjenester som Amatheia.
- Sikre høy kvalitet i seksualundervisningen i skolen.
- Sikre en god opplæring og lett tilgjengelig informasjon om overgrep og vold i nære relasjoner, og hvilken hjelp som finnes.
- Jobbe for en kulturendring rundt overgrep, for eksempel gjennom en forebyggingskampanje mot voldtekt.
- At alle barn som opplever voldtekt og overgrep skal få tilrettelagt og kompetent behandling og oppfølging fra voldtektsmottak.

- Sørge for en tilstrekkelig kunnskap om helsemessige konsekvenser for kvinner utsatt for kjønnslemlestelse, og sikre at disse blir ivaretatt, og får god behandling i helsevesenet.
- Sikre god kompetanse på kjønnslemlestelse hos relevante instanser, og gjennom et tverretatlig samarbeid med parter fra helse og justis arbeide mot en nullvisjon for kjønnslemlestelse.
- Alle barn og unge skal motta alderstilpasset informasjon om vold, grensesetting og eierskap til egen kropp i barnehager og skoler.

Fødsel og barselomsorg

Fødselstallene i Norge går ned, samtidig som gjennomsnittsalderen for førstegangsfødende stiger. For å holde befolkningstallet stabilt og møte utfordringene med en økende eldrebølge, er det viktig å oppmuntre til flere fødsler. En måte å oppnå dette på er å støtte kvinner i å starte barnefamilie tidligere og sørge for gode økonomiske betingelser for dette. En idé er å innføre progressivt skatteuttak for hvert barn en familie får, noe som kan bidra til å øke fødselsraten samtidig som det kan redusere barnefattigdommen.

Det er også viktig å sikre et kvalitetsfødetilbud som ivaretar småbarnsforeldre og spesielt fødende kvinner, ved å sørge for at de får nødvendig støtte og omsorg. Det er avgjørende å tilrettelegge for en fødselsomsorg som tar hensyn til den enkelte kvinnes behov og ønsker, og sikrer en god oppfølging etter fødselen.

Helse- og fødetilbudet kan ikke være identisk over hele landet ettersom det er vanskelig å opprettholde en ansvarlig bemanning og et bærekraftig tilbud over tid. Det er nødvendig å sikre gode transportmuligheter, for eksempel gjennom luftambulans, i områder der avstandene til fødeavdelinger er store. Dette vil bidra til å sikre et trygt og tilgjengelig tilbud over store deler av landet.

Høyre studenter vil:

- Sikre småbarnsfamilier gode økonomiske kår gjennom for eksempel et progressivt kutt i inntektsskatten etter antall barn, eller andre tilsvarende ordninger.
- Lovfeste rett til ansiennitet for foreldre i fødsel og barselspermisjon.
- Sikre et trygt fødetilbud der kvinner blir møtt med høy kompetanse og god tilrettelegging.
- Likestille det offentlige og private tilbudet i fødsel og barselomsorgen, og legge til rette for flere ikke-statlige tilbud.
- Fortsatt tillate tidlig diagnostisering av fostre, gjennom blant annet tidlig ultralyd.
- I utgangspunktet legge opp til egenrom for fødende der dette er mulig, og gi plass og ro til småbarnsforeldre.
- Sørge for at kvinner som trenger oppfølging etter fødsel får dette, for eksempel gjennom veiledning for kvinner som sliter med amming.
- Sikre kvinner god oppfølging etter spontanabort og andre utfordringer ved avbrutte graviditeter.

Kapittel 8: Helseetikk

Svangerskapsavbrudd

Abortloven sikrer kvinner rett til selvbestemmelse over egen kropp. Det er avgjørende at denne retten beskyttes, samtidig som man gir en viss grad av beskyttelse til det ufødte liv. Dagens abortlov, med fri adgang til selvbestemt abort frem til uke 12 balanserer disse hensynene på en god måte. Etter dette er det adgang til abort gjennom nemd frem til uke 18. En innskrenking av denne retten er et steg tilbake i likestillingsarbeidet, og kan gi kvinnen økt stress i en vanskelig situasjon. En utvidelse kan tilsvarende sette kvinner i en presset situasjon der det kan forventes at en abort blir gjennomført selv om dette føles feil gitt fosteret utvikling. Dagens abortlov må bestå slik den er i dag, ettersom den sikrer en god vektlegging av de ulike hensynene.

Høyres studenter vil:

- Ha selvbestemt abort til uke 12, og opprettholde dagens nemnder.
- Ikke åpne for selvbestemt fosterreduksjon, og la dette bli vurdert ved helt spesielle tilfeller i nemnd.

Kjønn og identitet

Det offentlige helsevesenet er finansiert av skattebetalerne, og hvilke behandlinger som skal tilbys er en sak for offentligheten. Det finnes mennesker som er feilkjønnnet ved fødsel og dermed får fysiologiske utfordringer som følge av det, og som har et vitenskapelig bevist behov for helsehjelp, og bør sikres denne hjelpen. Et voksent menneske som faller utenfor denne gruppen står fritt til å bruke sine midler på hva vedkommende ønsker, men det bør ikke være en statlig oppgave å finansiere disse inngrepene. Barn som ikke ennå vet de fulle konsekvensene av egne handlinger, bør beskyttes fra ikke-reversible tiltak.

Pubertetsblokkere har vært et tilbud til unge mennesker med kjønnsdysfori. Det finnes ingen god oversikt over konsekvenser og eventuelle langsiktige bivirkninger av dette. Det burde sikres et bedre kunnskapsgrunnlag, og dagens praksis bør stanses inntil den er utredet godt nok.

Høyres Studenter vil:

- Med unntak av de med særskilte fysiologiske behov, ikke tillate "kjønnskorrigerende behandling" for barn under 18 år.
- Ikke statlig finansiere "kjønnskorrigerende behandling" for voksne uten et fysiologisk behov for inngrep.
- Utrede praksisen med pubertetsblokkere, og ikke gi ut dette inntil det finnes en bedre oversikt over bivirkninger.

Aktiv dødshjelp

Helsevesenets oppgave er å redde liv, og all helseetikk bør ta utgangspunkt i dette. Aktiv dødshjelp betyr at legen aktivt tar pasientens liv gjennom å tilby medikamenter, og skiller seg fra blant annet å avslutte livsforlengende behandling ved at det er legens handling som tar livet til pasienten, ikke den underliggende sykdommen. Et klart flertall av legene, som er gruppen som vil bli satt til å

avslutte liv, ønsker heller ikke en legalisering av aktiv dødshjelp. Uheldige bieffekter av dette er flere, i tillegg til å være en etisk utfordring for samfunnet, setter det pasienter som antakeligvis er avhengig av behandling ut livet i en vanskelig posisjon. For dem kan tilbudet om aktiv dødshjelp fra samfunnet fremstå som en oppfordring til å avslutte eget liv, og de kan selv føle seg presset til dette.

Dette er ikke et samfunn Høyres studenter ønsker. Et samfunn med aktiv dødshjelp er et kaldt og menneskefiendtlig samfunn. Det bør heller jobbes for at flest mulig alvorlig syke får bedre oppfølging, og en høyere livskvalitet.

Høyres Studenter vil:

- Ikke åpne for aktiv dødshjelp.

Surrogati, forskning og donasjon

Det er vanskelig å ha et lovverk som beskytter kvinner fra presset som kan komme ved å åpne for surrogati, vi bør derfor utrede altruistisk surrogati med stor forsiktighet.

Stamcelleforskning som baserer seg på å forske på befruktete egg er innebefatter et moralsk dilemma. Det er derfor viktig at det utvises stor aktsomhet når vi gjennomfører denne type forskning, og det bør kun gjøres der det er et dokumenterbart behov.

Høyres studenter er skeptiske til modifisering av menneskelig liv, og det bør settes klare grenser for teknologien. Vi ønsker ikke et samfunn der menneskeliv blir skreddersydde, men heller et mangfoldig samfunn som ser verdien i hvert enkelt individ

Sæd- og eggdonasjon bør være tillatt, ettersom dette er viktige hjelpemidler for foreldre som opplever utfordringer med å få barn, og det kan bidra til å øke fødselstallene generelt i samfunnet.

Høyres studenter vil:

- At staten anerkjenner at surrogati foregår i utlandet, og legger lovverk og praksis til rette for en velkomst til Norge med respekt og omsorg for barnet og dets foresatte.
- Utrede mulighetene og konsekvensene av å tillate altruistisk surrogati i Norge.
- Si ja til egg-og sæddonasjon. Ved knapphet bør etablerte par prioriteres.
- Ikke åpne for anonyme donorer av egg eller sæd, donorinformasjon må være tilgjengelig for de det gjelder ved myndighetsalder.
- At stamcelleforskning kun skal forekomme ved bruk av overtallige befruktete egg.
- Ikke tillate genmodifisering på foster, med unntak av foster med alvorlige arvelige sykdommer.
- Åpne for kommersiell sæddonasjon etter dansk modell, men ha en grense for antall barn en person kan bidra til pr mottagerland
- Styrke økonomiske insentiv for donorer av kjønnsceller

Blod- og organdonasjon

Blodgivning redder liv. De som i dag gir blod er underlagt et strengt regelverk, og må blant annet oppgi informasjonen om sykdomshistorie og partnere. Mottakere av donert blod er ofte i en ekstremt utsatt posisjon, og det er derfor avgjørende at helse og sikkerhet alltid har forrang når vi

diskuterer blodgivning. Beslutningen om å mykne opp regelverk bør vurderes faglig av de relevante helsemyndigheter, og ikke påvirkes av aktivisme i samfunnet.

Organdonasjon kan være livreddende, og kan forandre menneskers liv i ulike former. Det bør oppfordres til at flest mulig melder seg som frivillige organdonorer. Samtidig har det vært et forslag om å vende om systemet, og det er foreslått et system der du heller må gi uttrykk for at du ikke ønsker organdonasjon. Vi som individer har autonomi over egne kropp, og et slikt forslag vil være et klart brudd på det. All form for donasjon, om det er blodgivning når man er i live eller organdonasjon etter dødstidspunktet, skal skje etter personlig samtykke.

Høyres studenter vil:

- At blodgivning og organdonasjon alltid skal være basert på frivillighet.
- Opprettholde et strengt regelverk for blodgivning, der helse og sikkerhet alltid har forrang.
- Begrense pårørendes mulighet til å motsette seg avdødes ønske om organdonasjon

Kapittel 9: Rusomsorg

Tilstrekkelig kapasitet

Flere rusavhengige i Norge i dag opplever seg stigmatisert og utestengt. Høyres Studenter ønsker et tilstrekkelig tilbud for denne pasientgruppen. Når rusavhengige søker hjelp, skal de møte helsepersonell som er imøtekommende og tilpasser behandlingen etter deres behov. De skal ikke føle at de blir møtt som en tapt sak. Forventninger for behandling skal kunne kommuniseres og diskuteres. Derfor skal vi sørge for at pasientene møter et helsevesen med tilstrekkelig beredskap for å hjelpe dem i deres mest sårbare øyeblikk.

Høyres Studenter vil:

- Sørge for et dekkende antall sengeplasser med et variert tilbud gjennom et samarbeid mellom kommersielle, ideelle og offentlige aktører.
- Innføre plikt for oppfølging med fastlege i løpet av og etter behandling.
- Sørge for at den somatiske helsen til rusavhengige også blir hensyntatt.
- Sikre at det finnes tilstrekkelig med LAR-poliklinikker og sprøyterom der brukerne er.

En stigmatisert pasientgruppe

Stigmaet mot rusavhengighet skyldes ofte mangel på informasjon og kompetanse. Dette er en vanskelig, sårbar pasientgruppe som fortjener å møte kompetente behandlere. Om en av disse pasientene velger å oppsøke hjelp, må vedkommende møte en behandler som kjenner til utfordringene med rusavhengighet. Det er derfor aldeles viktig at vi prioriterer dette i utdanningen og opplæringen av helsepersonell. Spesielt i primærhelsetjenesten, fordi det ofte er det første møte med helsevesenet for en pasient. Vi skal sørge for at pasientene blir behandlet av helsepersonell som er kjent med denne pasientgruppen.

I tillegg er det avgjørende at vi bruker alle gode krefter når vi sikrer rusavhengige et godt lavterskeltilbud, som også kan bistå til å tidlige fange opp destruktiv atferd eller begynnende avhengighet.

Høyres studenter vil:

- Øke kompetansen innenfor rus hos allmennpraktiserende leger.
- Øke kompetansen innenfor rus hos personalet i hjemmetjenesten.
- Skille mellom hjemmetjenesten i rusomsorg og eldreomsorgen.
- Opprette flere lavterskeltilbud for å oppfordre til hjelpesøkende atferd, for eksempel gjennom kirken.
- Tillate ketaminbehandling i offentlig sektor
- Innføre en nasjonal rusreform, og implementere lokale rusreformer frem til tiltakene er på plass nasjonalt.

Rusavhengighet hos unge

Norge har opplevd en økning i rusavhengighet og rusmisbruk blant unge. Vi må sørge for at ungdommene som faller utenfor får tett oppfølging, for å forebygge ytterligere skade. Vi må sørge for god forebygging slik at færrest mulig faller utenfor. Samarbeid mellom ulike spesialister og fagpersoner er helt essensielt for å sikre en bærekraftig løsning. Samtidig er det nødvendig at pasienten opplever trygghet i løpet av møtet med helsevesenet. Derfor må vi sikre tettere oppfølging med fastlegen, som vil kunne kommunisere og kjenne til pasientens personlige behov og utfordringer. Hver pasient er forskjellig, og ethvert barn er forskjellig. Høyres Studenter ønsker å sikre at hver av disse pasientene får et behandlingstilbud som er realistisk for dem og tilpasset deres behov.

Høyres studenter vil:

- Ha mer tverrfaglig samarbeid mellom politi, barnevernet, primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten i løpet av behandling.
- Sikre en mer oppsøkende tilnærming og tettere oppfølging med fastlege
- Sørge for at det er tilstrekkelig antall spesialister innen barne- og ungdomspsykiatri.
- Sørge for mer varierte tilbud i større grad tilpasset brukerne.

Kapittel 10: En styrket helseberedskap

Beredskap innen forskning og produksjon

Norge har gode kompetansemiljøer for forskning. På samme tid mangler vi kapasiteten til å kunne produsere egne medisiner og materiell. Under Covid-19-pandemien kom det frem at flere land prioriterer egne borgere ved større mangler på essensielt utstyr, en selvsagt prioritering som er lett å glemme i roligere tider. Det viser at vi må ha egen kapasitet til produksjon av materiell, medisiner og vaksiner. Norge er et høykostland, det er derfor nødvendig at staten delvis bidrar for å opprettholde nødvendig produksjon i beredskapsøyemed.

Høyres Studenter vil:

- Styrke norsk legemiddelindustri gjennom å tilby langsiktige produksjonsavtaler for staten, og sikre risikoavlastende innkjøpsordninger på nødvendige medisiner.
- Sikre adekvate beredskapslagre av livsnødvendige medisiner.
- Gjennom en statlig kompensasjonsordning sikre produksjonskapasitet på vaksiner.

Helsevesenet som en del av totalforsvaret

Helsevesenet spiller en avgjørende rolle under kriser og krig. Sykehusene må være forberedt på å kunne fungere som støtte for Forsvaret i en krisesituasjon. Det setter krav til planlegging, utdanning og tilgjengelighet av personell. Når sykehuset er i vanlig drift i fredstid er det avgjørende at man er forberedt på å raskt måtte øke bemanning, og hjelpe flere enn man gjør i en normalsituasjon. Det kan derfor være nødvendig å ha gode ordninger for å kunne kalle inn helseutdannet personell, og omdisponere disse ved krig eller krise.

Det kan på samme tid også være behov for ikke-spesialisert arbeidskraft med noe sanitetsutdanning, og det bør derfor være en åpning gjennom vernepliktsordningen å tilføre dette til helsevesenet ved krise.

Høyres Studenter vil:

- Sikre en helhetlig beredskapstenkning på helsefeltet der flere aktører involveres i beredskapsplanleggingen.
- Sikre at helsevesenet og sykehusstrukturen er kapabel til å delta i totalforsvaret under krise eller krig.
- I arbeidet mot 3%-målet, tidligere vedtatt av Høyres Studenter, sørge for felles investeringer fra Forsvaret og Helsevesenet der dette er hensiktsmessig og kan forsvares i beredskapsøyemed.
- Lage en offentlig oversikt over utdannet helsepersonell, og åpne for å gjøre disse disponeringspliktige gjennom vernepliktsordningen under krig eller krise
- Ha et system for å kunne kalle inn mer personell ved særlige behov, og holde disse klare og kompetente gjennom en form for repetisjonsøvelse der de en kort periode i året trener på relevante sanitetsferdigheter.
- Sikre at helsevesenet er utrustet til å raskt kunne bidra i tilfelle av et angrep med ikke-konvensjonelle våpen, og at det finnes planer og kompetent personell til å bidra i en slik situasjon.

Pandemiberedskap

Det finnes flere punkter vi bør forbedre for å være bedre forberedt til neste pandemi. Vi må sikre at beredskapsplaner følges, og at vi har nok kompetanse tilgjengelig hvis krisen skulle oppstå. Derfor må vi sikre at kompetansemiljøer som finnes i Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet i stor grad blir bevart.

En pandemisituasjon med et høyt trykk mot helsevesenet vil kunne sette liv i fare, det er derfor avgjørende at man i planleggingen tar høyde for pandemiberedskap når man planlegger antall intensivsykeklasser.

Høyres Studenter vil:

- Sikre at det finnes gode kompetansemiljøer på pandemier.
- Sikre et adekvat antall intensivsykeklasser, og være forberedt på å kunne øke dette antallet ved behov
- Sikre gode planer og tilgjengelige ressurser for en effektiv behovsbasert grensekontroll.

- Tilby ansatte som ble tilsatt i beredkapsroller under pandemien brøkstillinger, med muligheten for å øke denne ved behov, for å sikre et sterkt kompetansemiljø.
- Ha mulighet for obligatorisk vaksiner mot spesielt samfunnsskadelige sykdommer.
- Pålegge helsepersonell å ta nødvendige vaksiner.
- Gi barnehager mulighet til å avvise ikke-vaksinerte barn som utgjør en helserisiko.

Internasjonalt samarbeid

Inntil det eventuelt blir aktuelt for Norge å bli medlem av EU må vi sikre gode beredkapsavtaler, som gjør at vi inkluderes når beslutninger om for eksempel vaksiner avgjøres. Bilaterale avtaler kan fungere supplerende der vi ikke har et bindende samarbeid, og vi burde på samme måte som vi gjør i forsvarssektoren tilstrebe gode avtaler med partnerland.

WHO spiller en avgjørende rolle i å hjelpe fattigere land med vaksinetilgang, og jobben kan ses som en del av det norske bistandsarbeidet. Ved å begrense sykdomsspredningen i utviklingsland forbedres landenes økonomiske muligheter, og faren for nye pandemier reduseres. Det er også avgjørende at det lages en modell som sikrer at vaksiner distribueres til de landene som trenger det, samtidig som det sikres en god nok patentbeskyttelse for å sikre det private initiativet i den videre vaksineutviklingen.

Samtidig er det avgjørende i WHOs pandemiarbeid at de får fri tilgang til å etterforske opphav til sykdommer, noe Kina hindret under Covid-19-pandemien.

Høyres Studenter vil:

- Sikre en bindende helseberedkapsavtale med EU for å sikre tilgang på vaksiner og andre nødvendige varer under kriser i fremtiden.
- Inngå bilaterale helseberedkapsavtaler etter forsvarsmodell med partnerland for å komplimentere det samarbeidet vi har på andre områder.
- Sikre et godt og velfungerende WHO, og finansiere vårt bidrag her over bistandsbudsjettet.
- Støtte om WHOs vaksinearbeid og bidra til en god fordeling av vaksiner i verden.
- Finne en rettferdig løsning for vaksinepatenter der både produsentens insentiver og landenes behov vektlegges.
- Sikre WHO tilgang til nødvendige geografiske områder for å etterforske sykdomsutbrudd.
- Jobbe for tilgang på medisiner til gunstige priser i utviklingsland.

Høyres Studenter
Stortingsgata 20, 0161 Oslo

info@hoyrestudent.no
+47 22 82 90 90

